

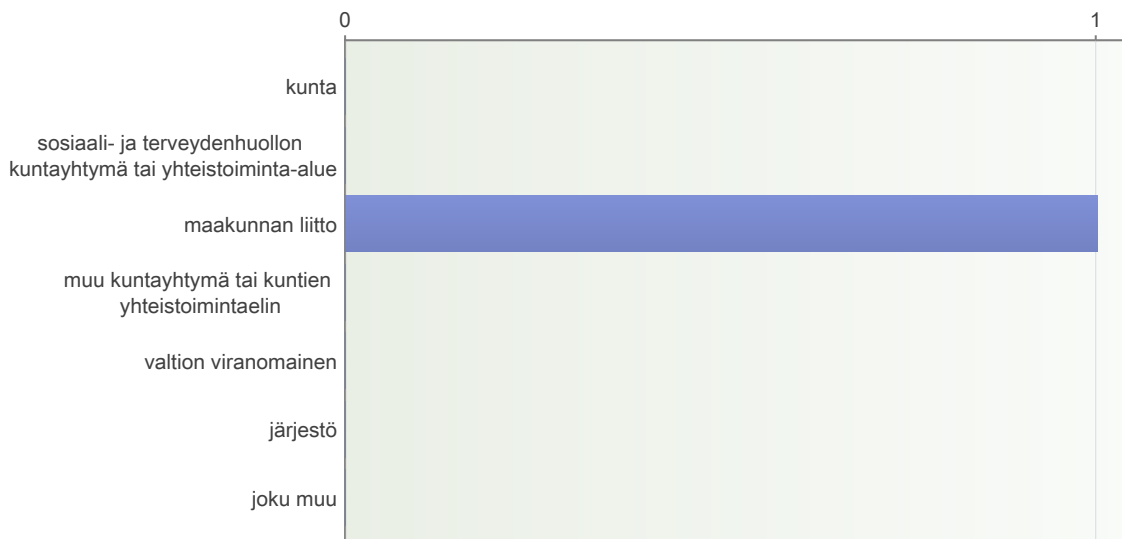
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Österbottens förbund - Pohjanmaan liitto	Varpu Rajaniemi	kaj.suomela@obotnia.fi	7.11.2016	Maakuntahallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Olemme kirjanneet kohtaan 44 Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta Pohjanmaan maakuntahallituksen lausunnon.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Ei vastauksia.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ei vastauksia.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Ei vastauksia.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Ei vastauksia.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ei vastauksia.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei vastauksia.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Ei vastauksia.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Ei vastauksia.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystalouksissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Ei vastauksia.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Ei vastauksia.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitettua laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Ei vastauksia.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaantulolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Ei vastauksia.

22. 20. Voimaantulolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

23. 21. Voimaantulolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Ei vastauksia.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Ei vastauksia.

25. 23. Voimaantulolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Ei vastauksia.

26. 24. Voimaantulolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Ei vastauksia.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Ei vastauksia.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Ei vastauksia.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Ei vastauksia.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Ei vastauksia.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Ei vastauksia.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Ei vastauksia.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Ei vastauksia.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Ei vastauksia.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Ei vastauksia.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Ei vastauksia.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Pohjanmaan liiton lausunto koskien hallituksen esitysluonnosta eduskunnalle maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) jär-jestämisuudistukseksi ja niihin liittyviksi laeiksi.

Kaiken kaikkiaan säädösluonnokset antavat hyvän perustan uuden maakuntahallinnon kehittämiseksi Manner-Suomen 18 maakunnassa. Pohjanmaalla maakuntauudistus luo mahdollisuuden vahvistaa maakuntaamme laajalla yhteistyöllä yhdessä asukkaiden kanssa.

Uusi maakunta on Pohjanmaa

Kannatamme hallituksen ehdotusta siitä, että nykyiset 18 maakuntaa muodostavat itsehallinnollisen alueen. Siten yksi tulevista maakunnista on Pohjanmaa, johon kuuluvat nykyiset Pohjanmaan liiton jäsenkunnat lukuun ottamatta 1.1.2019 lähtien valtioneuvoston päätöksellä Etelä-Pohjanmaahan siirtyvää Isonkyrön kuntaa. Samalla haluamme korostaa vahvaa tahtoa, jonka mukaan myös uuden maakuntamme nimen tulee olla Pohjanmaa, vaikka se yhä edelleen eräiden mielestä johtaa väärinkäsityksiin. Vaasan läänin seutukaava-alueen jaon jälkeen 18 kuntaa muodosti nykyisen maakuntamme, joka myöhemmin nimettiin Pohjanmaaksi. Kuntayhtymämme, jonka virallinen nimi on Österbottens förbund – Pohjanmaan liitto, luonnollisesti lakkaa maakuntauudistuksen myötä. Toisin kuin Etelä-Pohjanmaan liitto esittää lausunnossaan, Pohjanmaan liitto edellyttää, että myös uuden maakunnan nimi on Pohjan-maa. Se on jo lukuisten vuosien aikana vakiintunut nimi rannikolla sijaitsevalle maakunnallemme eikä sekaantumisvaaraa muiden pohjalaismaakuntien nimiin ole. Uuden maakunnan nimi ruotsiksi olkoon siten Öster-botten ja suomeksi Pohjanmaa.

Puuttuva valinnanvapauslaki luo epävarmuutta

Koska valinnanvapautta koskevan lainsäädännön ja monikanavarahoituksen uudistamisella on suuri merkitys etenkin maan hallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukselle asettamien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiselle, olisi tärkeää, että myös näihin uudistuksiin olisi ollut mahdollisuus ottaa kantaa samanaikaisesti nyt lausunnolla olevien säädösesitysten kanssa. Toisaalta lausunnonantonaikana useiden sote-järjestämisuudistusta ja maakuntauudistusta koskevien poliittisten linjausten ollessa auki olisi tarpeen, että ”kokonaispaketista” olisi vielä mahdollisuus antaa myöhemmin uusi lausunto.

Rahoitusta saatava valmistelutyöhön

Jotta esivalmistelun jälkeen toteutettavat muut uudistuksen toimeenpanon valmisteluvaiheet pystytään tekemään mahdollisimman tehokkaasti asetetussa sangen kireässä aikataulussa, on tärkeää, että valtio osoittaa maakuntien liittojen käyttöön riittävän määrärahan vuosille 2017–2018. Tämä on erityisen tärkeää etenkin väliaikaisen valmistelutoimielimen työn kannalta. Pidämmekin tärkeänä maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettavan lain voimaansaantoa koskevan lain pykälän 11 kirjausta, joka koskee toiminnan rahoittamista valtion varoista maksettavalla kiinteällä määrärahalta ja tapauskohtaisella valtionavustuksella.

Pohjanmaan liitto haluaa lisäksi nostaa erityisesti seuraavat asiat esille ja otettavaksi huomioon lainsäädännön jatkovalmistelussa:

Valinnanvapauden osalta edettävä vaiheittain

Uudistukselle asetettujen tavoitteiden, jotka koskevat väestöryhmien terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista ja palveluiden yhdenvertaisuuden parantamista, saavuttamiseen vaikuttaa pitkälti se, millaisen valinnanvapausmallin maan hallitus valitsee jatkovalmistelussaan ja millaisiin maakunnallisiin ratkaisuihin päädytään. Valinnanvapausmallin tuleekin olla sellainen, että se vähentää väestön hyvinvointi- ja terveyseroja. Emme kuitenkaan ole vakuuttuneita siitä, että valinnanvapaus välttämättä takaisi hyvät palvelut haja-asutusalueilla pitkien etäisyyksien päässä suurista keskuksista. Onkin välttämätöntä, että valinnanvapauden osalta edetään uudistuksessa vaiheittain. Toisaalta haluamme vielä korostaa julkisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden suurta merkitystä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisessa.

Lakiesityksestä ei mielestämme käy riittävässä määrin ilmi tavoite luoda kehitystä. Maamme terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi esitetään vahvaa valtakunnallista ohjausta ja huomattavasti suurempaa taloudellista tasausta, mikä ei tosiasiallisesti ole sama asia kuin ”edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa yhdenvertaiset, kustannusvaikuttavat ja tuottavuudeltaan hyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut koko maassa”, kuten lain tarkoitusta kuvataan. Esityksellä ei hyvistä aikeista huolimatta todennäköisesti päästä toivottuun terveyserojen kaventumiseen.

Lakiesityksessä aliarvioidaan kannustimien merkitys alueille ja kunnille elinkeinoelämän, työllisyyden ja tätä kautta rahoituspohjan kehittämiseksi. Tasausjärjestelmä, joka riistää alueilta kannustimet vahvistaa menestymistään, ei ole maamme edun mukainen, koska pienemmät kannustimet johtavat pienempiin verotuottoihin paikallisesti ja valtakunnallisesti, mikä lopulta johtaa siihen, että valtiolle jää vähemmän varoja hyvinvointipalvelujen rahoittamiseen. Valtioneuvoston on tärkeää määrittää uudistuksen tavoite huomattavasti tarkemmin. Nyt korostetaan liikaa maamme terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista, vaikka tavoitteena pitäisi olla kasvu ja parempi hyvinvointi.

Rakenteiden ja rahoituksen lisäksi keskeisiä terveyden ja hyvinvoinnin rakentamisessa ovat elämäntavat, yritysilmapiiri ja hyvä työllisyys.

Otettava käyttöön maakuntaverot

Rahoitusmalli ei ole itsehallintoperiaatteiden mukainen. Maakuntien on välttämätöntä saada pikaisesti verotusoikeus, ja pääsy luottomarkkinoille investointien rahoittamiseksi tulee turvata. Maakuntauudistuksen onnistumismahdollisuuksia lisäisi mielestämme oleellisesti se, että jo ensi hallituskaudella otetaan käyttöön maakuntaverot. Maakunnilla on useita tehtäviä, kuten edunvalvonta ja kansainväliset tehtävät, jotka edellyttävät riittävää rahoitusta eikä yleiskatteellinen valtion rahoitus välttämättä riitä kyllin hyvin tällaisiin tehtäviin. Ongelmallisinta on se, että asukkaat eivät voi valitsemiensa edustajien kautta vaikuttaa siihen, paljonko maakunnille osoitetaan rahoitusta.

Pelastustoimi ja ensihoito järjestettävä kaikissa 18 maakunnassa

Maakuntauudistuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistuksen myötä uusista maakunnista on tarkoitus muodostaa vahvoja itsehallinnollisia organisaatioita synergiaetuihin. Huolestuttavaa on kuitenkin se, että esimerkiksi pelastustoimen järjestämistä ja laajaa ympärivuorokautista päivystystä koskevilla säädösesityksillä maan hallitus tosiasiallisesti puuttuu monitoimialaisen maakuntauudistuksen tärkeisiin osakokonaisuuksiin ja heikentää siten uuden Pohjanmaan maakunnan toimintaedellytyksiä tuntuvasti. Esimerkiksi laajan ympärivuorokautisen päivystyksen loppuminen Vaasan keskussairaalassa vaarantaisi vääjäämättä myös esimerkiksi maakuntamme perusterveydenhuollon palveluiden järjestämisen hallituksen sote-järjestelmä uudistukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti, koska tällaisesta päätöksestä seuraisi mm. lääkäreiden hakeutuminen töihin muualle Suomessa. On käsittämätöntä, että esitettyjen muutosten seurauksia ei tunnusteta, vaan halutaan luoda eriarvoisia maakuntia. Sekä pelastustoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistusta että laajaa päivystystä koskevat säädösehdotukset jakavat maakunnat perusteettomasti

luokkiin: Ne maakunnat, joissa on yliopistollinen keskussairaala, saavat muita alueita suuremmat vaikutusmahdollisuudet. Jokaisella maakunnalla on oltava päätösvalta oman alueensa sosiaali- ja terveydenhuollon, laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sekä pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisestä, tuottamisesta ja rahoittamisesta.

Varautumisessa sekä pelastustoimen ja ensihoidon palveluissa maakunta on luonnollinen pohja, jotta asetetut tavoitteet toteutuisivat yhteiskunnan rakennemuutoksessa, ja siksi esitämme näiden lähipalvelujen järjestämistä maakuntajaon mukaisesti.

Aluekehittämistehtävät laajemmat kuin kasvupalvelut – aluekehittämisen yleislaki tarvitaan

Aluekehittämisviranomaisen tehtävien siirto uusille maakunnille on perusteltua. Nykyiset maakuntien liittojen aluekehittämistehtävät ja pääosa ELY-keskusten tehtävistä on tarpeen keskittää maakunnille esitetyllä tavalla. Strategista työtä tukevat paitsi alueiden kehittämisen suunnittelu myös yhteen koottavat keskeiset kansalliset ja EU:n kehittämisvarat. Osana aluekehittämisen kokonaisuutta tulee luonnollisesti nähdä myös yritys-, työ- ja elinkeinopalvelut. Pidämme huolestuttavana sitä, että valmisteilla oleva kasvupalvelulaki erottaa voimakkaasti järjestämisen ja tuottamisen. Lisäksi lähtökohtana on tavoite, jonka mukaan maakunta olisi viimesijainen tuottaja. Maakunnan itsehallinnon kannalta on tärkeää, että sillä on selkeä ja rajoittamaton järjestämistehtävä. Tämä korostuu mm. tehtävissä, joissa maakunta käyttää julkista valtaa. Mielestämme kasvupalvelujen järjestämisen ja tuottamisen kehittämisessä on tarpeen edetä vaiheittain kohti markkinavetoisuutta. Myös jatkossa on tarpeen, että maassamme on aluekehittämistä koskeva yleislaki ja riittävä kansallinen rahoitus aluekehittämistehtäviin.

Yhdenvertaiset palvelut ruotsiksi ja suomeksi

Hallintoa järjestettäessä on välttämättä kiinnitettävä huomio myös siihen, että valtakunnallisten ratkaisujen tulee edistää sekä ruotsin- että suomenkielisten mahdollisuuksia saada palvelut omalla kielellään yhtäläisin perustein: Perustuslain 17 §:n mukaan jokaisella on oikeus käyttää viranomaisessa asiassaan omaa kieltään. Tämä on erityisen tärkeää Pohjanmaalla, jonka väestöstä ruotsia äidinkielenään puhuu 49,6 % ja suomea 44,5 %. Maakunnassamme on myös jatkossa turvattava palvelut sekä ruotsiksi että suomeksi. Osaltaan tämä koskee myös Pohjanmaalla nykyisin toimivia erityishuoltopiirejä Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymää ja ruotsinkielisiä vammaispalveluja tuottavaa Kårkulla samkommunia. Tulevan lainsäädännön on mahdollistettava näiden kuntayhtymien toiminta laajemmalla kuin yhden maakunnan alueella.

Maakuntalakiluonnoksen 27 §:ään kirjattu vähemmistökielen vaikuttamistoimielin ei mielestämme luonnollisestikaan ole riittävä ratkaisu kielellisten oikeuksien takaamiseen. Lainsäätäjän tarkoituksena lienee kyseisellä tavalla varmistaa kielellisen vähemmistön palveluiden saanti omalla äidinkielellä. Merkille pantavaa kuitenkin on se, että Pohjanmaan maakunnassa vähemmistön kieli on suomi. Pidämme myös lakiluonnosten kielellisten vaikutusten arviointia täysin riittämättömänä.

Joissakin kaksikielisissä maakunnissa kielellinen vähemmistö tulee olemaan hyvin pieni ja vaikuttaminen hyvin rajallista. Pohjanmaalla palvelumuotoja tullaan leikkaamaan huomattavasti päivystyksen ja erikoissairaanhoidon keskittämisen myötä, mikä ei vastaa perustuslain 122 §:ää, jonka mukaan suomen- ja ruotsinkieliselle väestölle on suotava yhtäläiset mahdollisuudet saada palvelua omalla kielellään.

Lakiehdotuksen 11 § merkitsee, että Pohjanmaan väestö ei pysty olennaisilta osilta vaikuttamaan sosiaali- ja terveyspalveluihinsa. Yhtäläinen palvelutarjonta kielellisin perustein on myös vaarassa huonontua muissa palvelukokonaisuuksissa, kun olemassa olevia palvelurakenteita puretaan.

Tämä koskee ennen kaikkea henkilöitä, joilla on erityistarpeita: toisin sanoen vammaisia ja muita haavoittuvassa asemassa olevia, kuten lapsia, muistisairaita sekä psyykkisistä sairauksista ja

päihdeongelmista kärsiviä. Lain 11 §:ään on näin ollen lisättävä kirjaus siitä, että on oltava rakenteita ja palvelukokonaisuuksia, jotka takaavat sen, että suomen- ja ruotsinkielinen väestö saa palvelua äidinkielellään.

Erikoissairaanhoidon hallinnon keskittäminen suurempiin yksiköihin merkitsee sairaanhoidon uudelleenjärjestämistä, ja kysymys on siten perustuslain 122 §: 1 momentin mukaisesta hallinnon järjestämisestä. Tämän takia "hallintoa järjestettäessä on muodostettava rakenteita, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaisesti", kuten professori Olli Mäenpää perustelee lausunnossaan 1.7.2016.

Hallituksen laajaa päivystystä koskevan esityksen mukaan siinä ehdotetut säännökset turvaavat perusoikeuksien toteutumisen. Tästä Pohjanmaan liitto on täysin eri mieltä: esitys on ristiriidassa perustuslakivaliokunnan tulkinnan kanssa. Lausunnossaan perustuslakivaliokunta on to-dennut mm. seuraavaa: "jos hallinnollisesti toimiva aluejako on mahdollista määritellä useilla vaihtoehtoisilla tavoilla, perusoikeuksien turvaamisvelvollisuus edellyttää, että niistä valitaan vaihtoehto, joka parhaiten toteuttaa kielelliset perusoikeudet." (PeVL 21/2009 vp). Pohjanmaan liitto korostaa, että ehdotusta päivystysasetukseksi ei saa käsitellä erikseen maakuntaudistuksesta, koska keskittämisen vaikutukset ovat huomattavia tuleville maakunnille, ja siten sekä uudistusta että päivystystoiminta on katsottava kokonaisuutena.

Laajan päivystyksen sairaaloita koskevan ehdotuksen mukaan Pohjanmaan väestölle lähin laajan päivystyksen sairaala on Seinäjoen keskussairaala. Koska Etelä-Pohjanmaan maakunta, kuten myös Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, ovat yksikielisesti suomenkielisiä (ainoas-taan suomenkielisiä jäsenkuntia), ruotsinkieliselle väestölle ei voida taata hoitoa heidän äidinkielellään Seinäjoen keskussairaalassa. Pohjanmaan ruotsinkielisen väestön on siten kokonaisuudessaan matkustettava Turun yliopistolliseen sairaalaan saadakseen erikoissairaanhoidon äidinkielellään päivystysaikoina. Matka Turkuun on 240–440 km (noin 3–5 tuntia). Tätä ei voida hyväksyä kielellisen tasavertaisuuden näkökulmasta: Pohjanmaan ruotsinkielistä väestöä ja heidän oikeuttaan yhtäläiseen hoitoon äidinkielellään syrjitään.

Perustuslain 122 §:n noudattamiseksi tulee laajan päivystyksen yksiköiden lukumäärää lisätä niin, että myös Vaasan keskussairaala nimetään laajan päivystyksen yksiköksi.

Palvelukeskusten perustamiselle heikot perusteet

Pohjanmaan liitto on samaa mieltä Kuntatyönantajien kanssa palvelukeskuksista, ja siten esitämme, että maakuntalakiluonnoksen 16 luvun säännökset valtakunnallisista palvelukeskuksista poistetaan esityksestä. Koska uudet maakunnat ovat itsehallinnollisia yksiköitä, tulee niiden voida itse päättää tukipalvelujen järjestämisestä. Lainsäädännöllä luodaan perusta yhtenäiselle palveluarkkitehtuurille ja tietotuotannolle, mutta tukipalveluiden organisoimisen tulee perustua maakuntien päätöksiin. Suhtaudumme epäillen palvelukeskusten avulla saatavaan lisäarvoon ja ole-tettuihin säästöihin: Palvelukeskukset näytetään perustettavan ilman niistä aiheutuvien kustannusten selvittämistä. Maakunnilla tulee myös olla valta hoitaa itse henkilöstöjohtamiseen ja keskeisiin henkilöstötoimintoihin liittyvät tehtävät. Merkille pantavaa on lisäksi se, että valtakunnalliset palvelukeskukset rajoittavat maakuntien oikeutta päättää sisäisestä hallinnostaan, mikä on ongelmallista maakunnallisen itsehallinnon näkökulmasta.

Palvelulaitoksista luovuttava – joustavuutta tarvitaan

Pohjanmaan liitto ei myöskään pidä järkevänä erottaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaisesti maakunnan omassa toiminnassaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä ja palvelujen tuottamista, koska tämäkin kaventaisi maakuntien mahdollisuutta päät-tää palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta organisoitavasta maakunnan erityispiirteet huomioiden. Nähdäksemme järjestely synnyttäisi tarpeetonta päällekkäistä hallintoa, lisäksi hallintokustannuksia sekä

heikentäisi maakunnan mahdollisuutta ohjata palvelutuotantoaan. Lisäksi tulee huomioida, että maakuntien palvelulaitos olisi täysin uuden tyyppinen julkinen organisaatiomuoto, josta ei ole aiempia kokemuksia. Kuten Kuntatyönantajat ja Kuntaliitto, myös Pohjanmaan liitto esittää, että maakunnan palvelulaitosta koskevat maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännökset tulee poistaa kokonaan. Vaaleilla valitulla maakunta-valtuustolla tulee olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotantonsa kokonaisuuteen. Ehdotetussa toimintamallissa on kysymys tilaajan ja tuottajan erottamisesta, joka kunnissa saatujen kokemusten mukaan aiheuttaa epäselvyyttä johtamis- ja vastuusuhteissa ja lopulta myös kustannusten nousua.

Demokratian toteutuminen jää ehdotetussa mallissa välilliseksi. Maakuntavaltuuston päätösvaltaa rajattaisiin merkittävästi suhteessa sen keskeisempään tehtävään eli sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen. Myös pelastustoimen varautuminen häiriötilanteisiin ja turvallisuuteen edellyttävät vahvaa järjestäjän roolia.

Maakuntauudistusta ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistusta koskevan lainsäädännön tulee Pohjanmaan liiton mukaan antaa mahdollisuus joustaviin ratkaisuihin. Liian yksityiskohtainen sääntely ja ohjaus estävät aidon maakuntien omiin vahvuuksiin ja priorisointeihin perustuvan uudistustyön ja yhteistyön esimerkiksi muiden toimijoiden, kuten maakuntien ja kuntien, kanssa. Maakuntalakiin tarvitaankin säädökset kuntalain tapaan maakunnan ja kuntien välisestä sopimisesta ja tehtävien hoitamisesta yhteistyössä. Maakunnat tarvitsevat joustavat yhteistyömuodot palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen tarkoituk-senmukaisimmalla tavalla.

Yleinen toimivalta tarpeen maakunnille

Lainsäädäntöesityksen mukaista maakuntien toimialaa on syytä muuttaa siten, että maakunta voi ottaa hoitaakseen tehtäviä, joita alueen kunnat tai osa niistä ei hoida edellyttäen, että sopimuksen osapuolina olevat kunnat rahoittavat toiminnan eikä tehtävä kuulu valtion tai muiden toimijoiden vastuulle. Maakuntalakesityksen mukaan maakunnalle säädetään 25 lakisääteistä tehtävääalaa. Emme pidä tarkoituksenmukaisena, että säädöksin käytännössä rajoitetaan maakuntien toimivalta tiukasti vain laissa mainittujen tehtävien hoitamiseen. Tällä hetkellä on kuitenkin vaikea arvioida uusien maakuntien tehtäväkokonaisuutta, koska tehtävien sisältö määritellään myöhemmin erityislainsäädännössä.

Maakunnat osaksi alueiden Eurooppaa – kansainväliset tehtävät oleellinen osa maakunnan toiminta-

Kansainvälisen Pohjanmaan maakunnan kannalta on tärkeää, että maakunnan toimivalta ja oikeus kansainvälisten asioiden hoitoon on selkeästi kirjattu maakuntalakiin. Toisin kuin sitä koskevassa ehdotuksessa, maakunnan tehtäviin liittyvien kansainvälisten asioiden ja yhteyksien hoitaminen tulee nostaa maakunnan osaksi 6 §:ssä lueteltuja niitä maakunnan tehtäväaloja, joita maakunta hoitaa lain nojalla. Nykyisinhän tämä oikeus on todettu laissa alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014, vrt. 17 §). Kansainvälisten yhteyksien hoidon tulee muiden EU:n alueiden tapaan olla myös osa uusien maakuntien toimintaa (vrt. alueiden Eurooppa ja subsidiariteetti- eli läheisyysperiaate). Maakuntien asema kansainvälisen yhteistyön, edunvalvonnan ja kehittämisen toteuttajana tulee turvata kansallisessa lainsäädännössä. Pidämme erittäin tärkeänä myös esimerkiksi sitä, että jokaisella maakunnalla on mahdollisuus toimia EU:n rakennerrahastoissa välittävänä toimielimenä, kuten nyt ministeritasolla on linjattu.

Maakuntakaavoitus ja ympäristötehtävät kuuluvat yhteen

Maakuntakaavoituksen siirtymisestä maakunnan liitoilta maakunnille seuraa tarve tarkastella maankäyttö- ja rakennuslain kaavajärjestelmää. Maakuntakaavoituksessa pitäisi jatkossa keskittyä nykyistä selvemmin ja strategisemmin maakunnan kilpailukyvyn kannalta keskeisten alueidenkäytöllisten mahdollisuuksien luomiseen sekä valtakunnallisten ja maakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhteensovittamiseen alueraken- teessa, liikennejärjestelmässä ja alueidenkäyttöön liittyvissä reunaehdoissa. Valtakunnallisten

alueidenkäyttötavoitteiden tulisi jatkossa koskea vain maakuntakaavoitusta ja siirtyä kuntakaavoihin maakuntakaavan kautta. Pohjanmaan liiton mielestä on tärkeää, että nykyisten ELY-keskusten tehtävänä oleva kuntien kaavoitus- ja rakennustoimen kattava oikeudellinen seuranta siirretään maakunnille, toisin kuin lakiehdotuksessa mainitaan.

Lainsäädännön jatkovalmistelussa on tarpeen koota ELY-keskusten ympäristötehtäviä maakuntien vastuulle nykyistä esitystä laajemmin. Toisaalta Pohjanmaan liitto ei pidä tarkoituksenmukaisena siirtää alueellista tienpitoa maakunnille. Sen sijaan aluekehittämisen ja alueiden kilpailukyvyn kannalta on tärkeää, että maakunnat voivat vaikuttaa liikenneinvestointeihin ja tieverkon kehittämiseen.

Rahoitus on muokattava kannustavaksi

Haluamme myös erityisesti nostaa esille hallituksen maakuntauudistusta ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistusta koskevat säädösesitykset, jotka koskevat maakuntien rahoitusta. Pohjanmaan liitto on erittäin huolestunut maakuntamme toimintaedellytysten säilymisestä tulevaisuudessa, mikäli Pohjanmaan rahoitus vähenee esitetyllä tavalla erittäin voimakkaasti.

Toisin kuin yleisesti on annettu ymmärtää, Pohjanmaan terveydenhuolto ei ole kalleinta maassamme, vaan sen sijaan keskimääräistä tasoa vertailtaessa kuntien ja sairaanhoitopiirien todellisia menoja. Koska Pohjanmaan väestö on tervettä ja täällä eletään pitkään, keskimääräinen tarvekerroin on pieni. Merkille pantavaa on se, että väestön sairastavuuteen perustuvan tarvekertoimen myötä maakuntamme sote-rahoitusta vähennetään kaikkein eniten.

Pohjalaisten hyvään terveyteen on lukuisia syitä, joista yksi on ollut tietoinen panostaminen väestön hyvinvointiin ja terveydenhuollon palveluihin. Pohjanmaan liitto ei pidä oikeudenmukaisena sitä, että maakuntien rahoituslakiesitys kohtelee kaikkein kovimmalla kädellä maakuntaamme: Luonnoksen mukaan Pohjanmaa on lähes ainoa maakunta, joka tulevaisuudessa menettäisi suuren määrän rahoituksestaan verrattuna nykytilanteeseen.

Maakuntien rahoituksen koelaskelmien mukaan Pohjanmaan rahoitus vähenisi vuodesta 2019 seuraavan kymmenen vuoden ajan yhteensä 150 miljoonalla eurolla. Asukasta kohden tämä tarkoittaisi peräti 166 euron vähennystä laskettuna vuoden 2016 kustannuksin ja tarve-kertoimin, mikä on suurin pudotus maassamme. Eniten uudistuksesta hyötyisi Pohjois-Pohjanmaa, joka saisi lisää 202 euroa asukasta kohden. Kuten laskelmat osoittavat, uudistus lupaa lisää rahaa myös alueille, joissa sairaanhoidon todelliset menot ovat jo ennestään suuret, mikä ei liene oikeudenmukaista, kun otetaan huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistukselle asetetut valtakunnalliset säästötavoitteet. Toisaalta uudella lainsäädännöllä tuskin halutaan antaa sellainen viesti, jonka mukaan kansalaisia kannustetaan maassamme huonoon terveyteen, jotta maakunta saisi paljon rahoitusta terveydenhuoltoon.

Koska pahimmillaan sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen erittäin voimakas väheneminen saattaa johtaa siihen, että Pohjanmaan maakunnalla ei ole riittäviä lainsäädännön asettamia taloudellisia eikä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseen liittyviä edellytyksiä, tulee rahoituslain luonnosta tarkistaa siten, että sen lopputulema on kohtuullinen myös Pohjanmaan osalta. Pohjanmaan liitto esittääkin, että väestön sairastavuuteen perustuvan tarvekertoimen sijaan sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määrää laskettaessa annettaisiin esimerkiksi väestömäärälle ehdotettua suurempi painoarvo.

Menestystä on palkittava – Pohjanmaa vahvistaa kansallista hyvinvointia

Pohjanmaan toimijat ovat hyvin pitkään tehneet työtä maakuntamme kilpailukyvyn parantamiseksi esimerkiksi panostamalla pk-yritysten innovaatiokykyyn ja teollisuusrakenteen monipuolisuuteen. Toisaalta täällä toimivat korkeakoulut ja ammatilliset oppilaitokset ovat kouluttaneet osaavaa työvoimaa maamme kilpailukyvyinkin

kannalta merkittävien Pohjanmaalla sijaitsevien kansainvälisten yritysten tarpeisiin. Määrätietoisien työn tulokset näkyvät paitsi väestön korkeana hyvinvointina myös esimerkiksi väestön ja talouden kasvuna.

Olemme useissa aikaisemmissa lausunnoissamme korostaneet maakuntamme erityisyyttä Suomen kansantaloudelle: Pohjanmaa on maamme teollisuusvaltaisimman maakunta, jossa teollisuuden tuotannon jalostusarvo oli vuonna 2014 maan korkein eli 9 034 euroa/asukas. Myös viennin osuus, joka on 79 prosenttia tuotannon bruttoarvosta, on maan korkein. Menestystä selittää osin Vaasassa sijaitseva 11 000 henkilöä työllistävä Pohjoismaiden tärkein energiateknologiaklusteri, joka koostuu yli 140 yrityksestä. Keskittymän osuus koko maan energiateknologian viennistä on yli 30 prosenttia ja kaikesta teknologiaviennistä 12 prosenttia. Myös Pietarsaari on vahva ja kilpailukykyinen vientikaupunki.

Jokainen maakuntamme kilpailu- ja innovaatiokykyyn sekä yritysten toimintaedellytyksiin kielteisesti vaikuttava toimenpide ja päätös vaarantaa Pohjanmaalle aikaansaadun myönteisen ekosysteemin, joka jo nykyisin vastaa maan hallituksen Suomen taloudelle ja kehittämiselle asettamia tavoitteita. Hyvin toimivat perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut, kuten myös Vaasan keskussairaalan laaja ympärivuorokautinen päivystys ja muut hyvinvointipalvelut, ovat kiinteä osa maakuntamme vetovoimaista ja kilpailukykyistä ekosysteemiä. On tärkeää muistaa, että se luo lisäarvoa ja vahvistaa myös kansallista hyvinvointia. Pohjanmaan liitto edellyttääkin maan hallitukselta hallitusohjelman talouspolitiikan tavoitteiden tueksi tekoja, joiden myötä myös Pohjanmaalla voidaan turvata julkiset palvelut yhdenvertaisesti sekä ruotsiksi että suomeksi.

ÖSTERBOTTENS FÖRBUND – POHJANMAAN LIITTO

Joakim Strand
Maakuntahallituksen puheenjohtajaVt. maakuntajohtaja

Kaj Suomela
Maakuntajohtaja

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.